చమత్కారచాటుపద్యములు.

(సమస్యలు, లోకనీతులు.)

శ్రీ పీఠికాపురప్రభుపోషితుఁడగు

దాసరి లక్ష్మణస్వామిచే

సమకూర్పఁబడినవి.

మొదటికూర్పు, 1000.

పిఠాపురము

శ్రీ విద్వజ్జన మనోరంజనీ ముద్రాక్షరశాల.

1930.

[వెల 0-6-0

చమత్కారచాటుపద్యములు

సరసులుగానివారియెడఁ ♦ జాలఁ గవిత్వరసప్రసంగముల్
కలుచుట కింతకంటె [illegible] ♦ [illegible] కల్గ సేయునే
స్మరశరజాలవేదనయఁ ♦ జాలక బాలతిని [illegible]
మగనికి మింపఁగాఁదివిరి ♦ మానవుఁ డేమిసునా [illegible].

గసవాదంబులు [illegible] నేర్చిన మహా ♦ రాజేంద్రులం గల్చినన్
బసగా మేరువు మట్టునం దిగిగినన్ ♦ [illegible] గాయకొండెకినన్
యుసహాయంబగు శూరతం గనిందదా ♦ [illegible] దిలహించిన
వ్నెసటన్ వ్రాసినవ్రాలకన్నఁ గలదా ♦ [illegible] చింతించినన్.

నిసుపహాస్తంబు గమ ♦ [illegible] తెచ్చియిచ్చి
స్వగపి [illegible] మాల్మ కింపయిన ♦ [illegible] ముయ్యాలమంచ మొప
ప్పరయూరసజ్జు [illegible] ♦ [illegible] లేబకపాదనోత్తముల్
దొరకినఁగాక యూరక [illegible] ♦ [illegible].

· అల్లసాని పెదన ♦ యల్లిక జిగిబిగి, ముక్కు తిమ్మనార్య ♦ ముద్దుపలుకు
పాండురంగవిభుని ♦ పదగుంభనంబును, [illegible] ♦ [illegible].

· వాకిటికావలితిమ్మా, ప్రాకటముగ సుకవివరుల ♦ పాలిటిసొమ్మా
నీకిదె పద్యముఁ గొమ్మా, [illegible] చాలు ♦ నయము [illegible].
[illegible] ♦ [illegible]
వాకిటికావలితిమ్మని, [illegible] ♦ వాకిటి [illegible].

౬. కులుకుగుబ్బలు సోగకన్ను [illegible] ♦ [illegible]
పులుఁ జూపింపక వేగ [illegible] మోముమున్ ద్రిప్పి [illegible]
వ్వల లేవే [illegible] గుంపులుం ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] లేవుచుసున్న [illegible] మొదలు [illegible] ♦ [illegible]

౭. వరబింబాధరమున్ బయోధరములున్ ♦ [illegible] మరో
హారలోలాక్షులు జూప [illegible] ♦ [illegible]
గురుభాస్వజ్జఘనంబు [illegible] ♦ [illegible]
ద్దరిమే [illegible] గలదె! [illegible]

ఉ. కాసరతూసర్తై బెవద ♦ గంధరగోళముసై వెసన్ రసా
భాసకు మూలమై వికట ♦ పద్ధతియై సిగపట్లగోత్రమై
దాసరిపాటియై వికట ♦ ధార్మికజిహ్వనిరాచకార్యమా
కాళముముట్టి తోఁక తెగి ♦ గాడిదవాలక మయ్యె భూవరా.

క. నరసింహకృష్ణరాయల, కరమరుదగుకీర్తి వెలసె ♦ కరిభిద్గిరిభి
త్కరిభిద్గిరిభిద్గిరిభి,త్కరిభిద్గిరిభిత్తురంగ ♦ కమనీయంబై.

క. కలనాఁటిధనము లక్కఱ, గలనాఁటికి దాఁచఁగవలె ♦ గవ్వనివలెనా
నెలనడిమినాఁటివెన్నెల, లలవడునా గాదె వయ్య ♦ నమవసనిశికిన్.

క. ఉమితక్కాయదిని చెపితో, పమితక్కాయచేతఁ జెపితో ♦ పరికింపఁగ నీ
వేమిదివి చెపితో కపిలేము, ననుపసని? యనుచుఁ బలుక ♦ నలసని పెదనా.

చ. స్తుతమతియైన యాంధ్రకవి ♦ ధూర్జటిపల్కుల కేల గల్గెనో
యతులితమాధురీమహిమ ♦ హా తెలిసెన్ భువనైకమోహనో
ద్ధతసుకుమారవారవని ♦ తాజనతాఘనతాపహారిసం
తతమధురాధరోదితసు ♦ ధారసధారలఁ గ్రోలుటం జుమీ.

క. దంతపుపనిమంచముపైఁ, గాంతా కూర్చున్నవాఁడు ♦ కంతుఁడు గాఁడా
కంతుఁ డనంగుఁడు కృష్ణని తెలిసింతే నావిజయరాఘ ♦ వేంద్రుఁడె చెలియా.

ఉ. రాజనిభాననా సరసు ♦ రాలవె జవ్వని నల్లినావటే
నా జడ ? యింతకన్నవలె ♦ నా ? లలనా !; బిగియించి యల్లవే
యోజవరాల ? వేఱె పని ♦ యున్నది; దోసమె దోసమే మహా
రాజగునట్టి యావిజయ ♦ రాఘవుపేర్ చిగురాకె మానినీ.

క. చిన్నయ్య ద్విపద కెరఁగును, పన్నగఁబడఁ దిరుమలయ్య ♦ పదముల కెరఁగున్
మిన్నంది మొరసె నరసింగన్నకవిత్వంబు పద్య ♦ గద్యశ్రేణిన్.

ఉ. రాజు కళంకమూర్తి రతి ♦ రాజు శరీరవిహీనుఁ డంబికా
రాజు దిగంబరుండు మృగ ♦ రాజు గుహాంతరసీమవర్తి వి
భ్రాజితపూసపాటిజన ♦ రామనృపాలుఁడె రాజుగాక యీ
రాజులు రాజులా పెను తె ♦ రాజులుగాక ధరాతలంబునన్.

శా. తాజాగా పిసి లుండి యొల్ల కిడకం ♦ దా మెక్కు లేఁబట్టియా
ఫాంజీలోభులఁ బట్టి లోపలికి నీ ♦ పాదోదకం బిచ్చితే
తాజామిచ్చుమగండుడైన యహ మేల్ ♦ దాత్పర్యో పరీక్షించితే
రాజా ! తిమ్మజగత్పతీ నరపతీ ♦ రక్షించు నీవే గతీ.

మ. ఇతఁడా రంగదభంగసంగరచమూ హేతిచ్ఛటాపావక
ద్యుతకీలాకలభాయమానరిపురాడ్ [illegible] ధారాదిదీ
[illegible] గంగిణ్యబలాసమా [illegible] నందతత్ [illegible] స్తుతా
[illegible] జ్జ [illegible]
చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
క. [illegible]
[illegible]
చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
శా. [illegible]
[illegible]
క. [illegible]
[illegible]
చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
క. [illegible]
[illegible]
ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ఉ. తేజము పెంపు [illegible] ఁడు [illegible]
[illegible]

రాజితకీర్తిశాలియగు ♦ రాయనిభాచని వేడఁబోయితే
నాజికిరిట్లువన్నెరని ♦ యాలికినిట్లువనర్థికిట్లువన్.

ఉ. మాకొలిచిండిబాపయకు ♦ మూరుఁడురంగయ, తండ్రిపోలికే
గాక గుణాఢ్యుఁడేలయగు ♦ గాడిదకుందురంగంబుపుట్టునే
చేకొనికొంకనక్కకును ♦ సింగముపుట్టునె నత్తగొట్టుకుం
గోకిలపుట్టునే విఱుతి ♦ కుక్కకుమత్తగజంబుపుట్టునే.

ఉ. గండగగండఁడన్నకొని ♦ కట్టిడిగండఁడు, బాణాఁడెంతయున్
దండనఁజెందనేర్చుఁ గుని ♦ నాగుణకర్ములనే యనేర్చుఁబె
న్గొండలనుండుముండలను ♦ గోత్రతో...యింపనేర్చుఁ గో
దండముఁ జేతఁ బూని గజ♦గ్రామముఁ జూపనిదోస మొక్కటే.

క. కలిదిండికరంగరాజా, కలవృష్టుల నిన్ను జూచి ♦ గద్దగుపఁగరా
వెలపాపకుఁబుట్టినావా, పలుబిదరుకాని రావు ♦ పద్దోకిరా.

శా. కైదానాలు బసాంప్రదాయకుకన్ ♦ తెక్కొంపఁగానొక్కటే
గండాగొండికఖండిబండనికి ♦ క్కాల్ తేనినాల్గాలగా
చండారాతికులాటవీదహనతే♦జస్ఫూర్గనాటీఁక
తాక్యండాంబాయనిమంత్రిభాస్కరునకుఁ ♦ దాదండవాధాగ్రణీ.

ఉ. అరవిప్రేక్షప్రచర♦చౌచూతి దంతము లూడి బోసియై
నేరఁగు తాపలింగకవి ♦ నేరిచెఁబో మన ముక్కుతిమ్మన
కారిరపదాహతిం బెగిన ♦ కొక్కెరపంటికి దుప్పికొమ్ముఁబ
ల్గారచియించనేర్చె రవి♦గాననిచోఁ గవిగాంచునెయ్యెడన్.

ఉ. బూడిదబుంగవై యొడలు ♦ పోఁడిమిదప్పి మొగంబువెల్లనై
వాడలవాడలం దిరిగి ♦ వానికి వీనికి ... సంగవా
గోడలగొందులం బెనచి ♦ కోయనియార్చెదుకొండవీటిలో
గాడిద, నీవునుం గవివి ♦ కావుగదా యనుమానమయ్యెడిన్.

క. వలరాచపనికిఁ గాదా, వెలవెలఁదుక పొచ్చెనొక్క ♦ విటుఁడు సంహించున్
జలమేల కార్యవాదికి, విలసద్గుణహాస్యసాటి ♦ వేంకటమంత్రీ.

క. బిలిబిలిపలుకుల వెలఁదీ, పలుగాకి నకారగుళ్ళ ♦ పాలయుతిగదే
యిలలో వైదికవిద్యాత్రిలకంబులకేదిదిక్కు ♦ దెలుపఁగదమ్మా.

క. అన్నాతిఁ గూడ హారుఁడవె, యన్నాతిని గూడవప్పు ♦ డసురగురుఁడవే
యన్నాతి పవరాసా..., కన్నొక్కటె మిగులె గాని ♦ కాంచవతివే.

చమత్కారచాటుపద్యములు

క. పదివేలమాడలిచ్చినఁ యిదెగొమ్మనియగ్రహార ♦ మిచ్చినఁగానీ
తుదఁబ్రియముఁజెప్పకుండిన, ముదుగుసుఏగుంటుపల్లి ♦ ముత్తయమంత్రీ.

గీ. ఏమిసేయుదుఁ బెండ్లాము ♦ యేభ్యరాశి, పెట్టితలముండతల్లి వి♦వేకి కాదు
అందుపై నిది నాకాలు ♦ నవిటికాలు, రామకవగానిబ్రదుకు శ్రీ♦రామరామ.

శా. భూపాలత్వము పక్షిరాడ్ధ్వజమునున్ ♦ భోగీంద్రతల్పంబునున్
గోపాలావళి నెల్లఁ గాచుకొనుకై ♦ గోవర్ధనం బెత్తుటే
వ్యాపారంబులు లేవు గాని యిలమా ♦ కాకొల్లఁగంగయ్యకున్ ?
గోపాలత్వము వస్త్రతస్కరణమున్ ♦ గోపాంగనాకేళియున్
గాపైయున్నవి యెంచిచూడ నితఁడున్ ♦ దైత్యారియంశంబకో.

మ. ఆ కైలాసము నందివాహనము కా♦మారిత్వసంపత్తి మి
క్కిలి కన్నుం దలయందుచంద్రుఁడు కెం♦గేలం ద్రిశూలంబు భో
గులహారంబులు లేవు గాని యిలమా ♦ కూరెల్లగంగయ్యకున్
దఁలయేరుం గజచర్మమున్ గలిగ నీ♦శండీశ్వరాంశంబకో.

ఉ. పోడిమిమీఱఁ జిన్నపుడు ♦ బొల్పుగ మాతలిదండ్రు లిద్దఱున్
వేడుకమీఱ రామకవి ♦ వేదగిరుండని పేరు పెట్టఁగా
వాడుకపేరుపోవిడిచి ♦ వాడలవాడలవారు నవ్వఁగా
గాడిదెగుడ్డురాయఁడని ♦ గద్దరిపేరు వహించితీస్థలిన్.

గీ. ఒకటికగ్గినవానికిం♦కొకటి లేదు, రెండుగ్గినవానికి ♦ దిండిలేదు
యివియుఁగల్గినబో నట ♦ యీవి లేదు, కవులకును గాయకులకేటి♦గౌరవంబు.

ఉ. భూపతిఁ జంపితిన్ మగఁడు ♦ భూరిభుజంగముచేతఁ జచ్చెఁ దా
నాపద నొందినొంది యుద♦యార్కనిపట్టముఁ జేరి వేశ్యనై
పాపముఁ గట్టుకొంటిఁ దన♦పట్టివిటుండని చెట్టనట్టి సం
తాపము నొంది యగ్నిఁబడి ♦ దగ్ధము గాకటు గొల్లభామనై
యీపని కొప్పుకొంటి నృప♦తీ వగ చేటికిఁ జల్లచిందినన్.

ఉ. ఇంచుక నూదిపోటు సహి♦యించినమాత్రిన నంగనాకుచో
దంచితసౌఖ్యకేళి సత♦తంబును గంచెలిగాంచె నాజని
ర్వంచితతీవ్రబాణవిక♦రత్నుతజీహల కబ్బవే మరు
చ్చంచలలోచనాచకిత♦చారుకుచద్వయస్పంగసౌఖ్యముల్

క. శీతజలస్నానంబును, భూతలశయనంబు నొంట♦పూటశనంబున్
నాతిగల బ్రహ్మచర్యము, నాతనమూ పూట గడప ♦ నారయభూపా.

౬. [illegible] తల్లిదండ్రులు [illegible]
[illegible]
[illegible] సత్పుత్రుడు
పరుసన్నిభునరాజసంబు [illegible] • వర్ధిల్లు నారాయణా.

౭. బాలబాలికలలోకలు, బాచయ్య పెద్దబూచి • పండ్లుం దాకుం
బూచంటి రాత్రి వెలుతురు, బాచయ్యను జూచి పట్టి • పగలే వెరతురా.

౮. మీం డెంత నిండాయంతే, మండలపతియొంతో నాని • రంతిదియు సంతే
గుండెలతో [illegible] మెంత మొ [illegible] తే

౯. వేణి కాధారమండుండు • వెనుదూరు [illegible] • [illegible] చెప్పుమ
వలికి పలికించుకొనటంగ • [illegible], అత్త నీవిషమే మడి • యుంటుటేమి?

౧౦. [illegible]
[illegible]

౧౧. తిమలము [illegible] • [illegible]
[illegible] సుమతీ.

౧౨. అంగనలేనియిల్లు [illegible] లేనిరాజు ని
[illegible] ధాని కావి నీ
సంగము లేని [illegible] స్త్రీలకున్
[illegible] గావినీ.

౧౩. పసపునారు [illegible] • [illegible] విప్ర చేత
[illegible] • [illegible] వైశ్య • జాతిచేత.

౧౪. మూర్ఖము [illegible] • మూసిన వేళన్
గాధాలింగన సౌఖ్యము, [illegible] • బాలే మెలుగున్.

౧౫. మూర్ఖుండెఱుగు [illegible] • [illegible]
గాఢాలి [illegible] • బాలే మెలుగున్.

౧౬. కోతియున్నది [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] పెద్
భూతిమునోకి [illegible] • బట్టి [illegible]
యేతెఱుగానో [illegible] • [illegible] వేదంగయున్.

౧౭. తెలిమునివన్నితప్పులని • దిట్టతనాన సభాస్థలంబునన్
బలుకగ [illegible] • [illegible] నీ

చమత్కార చాటుపద్యములు

పలికిన నోటను మ్రుక్కుపడ • భావ్యములుంగక పెద్దలైనవా
రల నిరసింతురా వినుము • రా సరసా విరసా తుసా భుసా.

ఉ. వాని గుణంబు లేకను మనంబున దైవముఁ గొల్వలేకనే
లోకులవారిచింతలకు • లోలుఁడనై కులకాంతమానియున్
శోకనివారకామినుల • చెంతనుఁ జేరి ఫకీరునైతినే
డీకొలిసారిపోంగు లేక • నెన్నటి కొందఱకీవు దైవమా.

క. జపములు వణంకు నొకతెగ, జగణితము నిద్దరయిం • సంబుధులింకున్
ముగు రాముచంద్రుడు గొలిచిన, సుగుణాకర పట్టెలు • చుక్కలు పాడుచున్.

ఉ. కోకటి కొక్కటిచ్చి పది • కొన్నను దోసము లేద యింటికిన్
సేమ మెఱింగి చిచ్చిడినఁ • గొందఱ పాపము వాని నెవ్వడే
నేమముపాటునన్ మఱియు • నేమి యొనర్చిన నెగ్గులేదిలన్
వేములవాడ భీమకవి • వేదమనుండను మాట నమ్ముడీ.

చ. కొనకొని మర్త్యలోకమున, కోమటిపుత్రుఁడఁ దోడఁబుట్టి బాం
కుమ గపటంబు లాలనముఁ • గుత్రితబుద్ధియు రిక్తభక్తియున్
జనిమిరిమాటలున్ బరస • సంబును గ్రిక్కున మెక్కఁజాముటల్
గొనుటయు నమ్ముటల్ మిగులఁ • గొంటుతనంబును మూర్ఖవాదముల్.

క. రతిలేకయె చెడు సంగన, కతిగ్రీవఁ జెడును వాజి • గర్వము ధరలో
సతిరతులఁ జెడును పురుషుఁడు, గతియును మతియును లేక చెడును • గజము ధరిత్రిన్.

క. కవితాకన్యగ సజ్జత, కవికన్న రసజ్ఞుఁ డెఱుఁగుఁ • గవి యేమెఱుఁగున్
నవలాసురతోత్సవము, ధవుఁ డెఱుఁగును గాక కన్న • తండ్రి మెఱుఁగున్.

గీ. వ్యాసనారదు లొక్కొక్క • వాసియందు, పాండుపుత్త్రులు నొక్కొక్క • పట్టునందు
చంద్రదేవేంద్రు లొక్కొక్క • చర్యలందు, వాలిసుగ్రీవు లొక్కొక్క • వానియందు
దిగువతిరుపతి కోనేటి • తీరమునను, కాంచిపురంబునందు వైష్ణవా • గ్రణులుమములు.

చ. నగుసుఁడు గాడా? జాతి! మతి • సంపద లేదా? సత్పృథ్వి! దూపమో
మనుజయించు మోహా? మన • యాపము! యిన్నియుఁ గల్గ జారుడై
తిరిగెద వేల జాలి? యతం • స్తావు పాలిసవు సాయుంగ వే
నెరగృహమేధియన్ పలుకు • నీచము దోఁచెఁ గొలంతలే సుమీ.

ఉ. కోపము నాపయిం గలిగెఁ • గోమలి నేనిఁక నేమి నేయుదున్
బ్రాపకుఁగాక నీకగియుఁ • బల్మఱు నేజెడిగిరిమద్దున్

గోపము లేనివేళ నొసఁ♦గూర్చినవాడుక వుంగిలింతలున్
నాపయిఁ బొఱవేయు మిఁక ♦ నాకును నీకును జెల్లె నేటితోన్.

చ. చతురులలోన నీవు గడు♦జాణ వటంచును నేను గౌఁగిలిం
చితి నిటు మాఱుమో మిడఁగఁ ♦ జెల్లునె యో రసికాగ్రగణ్య య
ద్భుతమగునట్టిబంగరపు ♦ బొంగరపుం గవఁ బోలు నీ కుచ
ద్వితయము ఱొమ్మునాటి యల♦వింపున దూసె నటంచుఁ జూచితిన్.

ఉ. సానికిఁ దల్లియున్నఁ గల♦శంబునమం బెనుచిల్లియున్న మం
చానకునల్లియున్నఁ గడు♦జారునకీరికిఁ బొల్లియుండినన్
నూనకతాసనవ్యథలఁ♦జొక్కెడువానికిఁ ద్రాగువానికిన్
బూనిపరుండువానికిఁ గ♦నుంగొనువానికి సౌఖ్యమున్నదే.

ఉ. నల్లనిదేంది? చేవి! ‘మృగ♦నాభిర గొల్లడ!’ ‘దాన్ని దిందురా?’
‘అల్లటుగాదు, స్త్రీలు చను♦లందునఁ బూతురు!’ ‘పూసినంతనే
జల్లునఁ జేపువచ్చుఁ దెగ♦జాలునఁ! కాదు సుగంధమబ్బ’ ‘మా
పిల్లకు కాస్తపెట్టు’ మన ♦ జేరియుఁ గస్తురి మూసెఁ గ్రక్కునన్.

గీ. కాలకంధర విశ్వేశ♦ గరళకంఠ, గరళమును దిన్న నీసోరు ♦ కనరుదీర
వేములూరిచకోరాక్షి ♦ వెలచుయువతి, పనసతొనవంటిమోవిఁ జుం♦బనము చేయుఁ

చ. గొరిజల మేఁకపోతులను ♦ గొజ్జిపొట్టేళ్ళను గోడిపుంజులన్
బరిపరివీథులం దిరిగి ♦ భక్షణ జేసెద వింతెగా నీ
చరణములంటరానియల♦చాకలదాని···రోమముల్
చెరుకఁగలేవు నీవునొక♦భీకరమూర్తివె కాళికేశ్వరీ.

ఉ. భూతలమందు బ్రహ్మకు న♦పూజ్యత గల్గెను రెంటమాఁట భా
గోతులబుచ్చిగానికి ...♦ .....సేయఁగనేరనందుకున్
శీతకరంగనేత్రియగు ♦ పెంచెలనాగి......సం
ఘాతముశేసినందుకును ♦ గంగిని వల్లెవరించినందుకున్.

గీ. విజయరామమహారాజ♦వీమఁ జేల్పుపట్టము లిఖించె రాజభూ♦పాలరాజు
కనుచుమాట లిఁకేమి యా♦కాలమునను, పుట్టె నవ్వేను పులిగుద్ద♦గొట్టెకలచె.

మ. సమరక్షోణిని కృష్ణరాయలభుజా♦శాతాసిచేఁ బడ్డదు
ర్దమదోర్దండపుళిందకోటియవన♦వ్రాతంబు సప్తాశ్వమా
ర్గమునన్ గాంచి కళాసవహో హరిహరం♦గాభాబుఘోడాకతే
తుమికీబాయిలబాయిగేమలికియుఁ♦మర్ మింటికిం బోవుచున్.

క. సర్వజ్ఞనామధేయము, శర్వునకే రావుసింగ ♦ జనపాలునకే
యుర్విం జెల్లును దక్కొరు, సర్వజ్ఞుండనుట కుక్క ♦ సామజ మనుటే.

క. ఆనాఁటియగ్రహారము, లీనాఁటికిగుంట్రి కాయెను ♦ మీపనిపీరన్
మానాఁడు మాన్యమాయెను, నానాటికివిశికట్లు ♦ నాగంబొట్లూ.

క. లింగాలగుర్విసెట్టికి, గంగాధరుదేవి వ్యాప్తి ♦ గల్పించెరయా
బంగారువంటిబోమటి, సంగీతముచేత బేర ♦ సారవముడిగెన్.

క. అంగీలుపచ్చడంబులు, చెంగావిమెఱుంగుసేలు ♦ సరిగ్రంచుమేల్
రంగులదుప్పట్లిన్నియు, గొంగడిసరిఁ బోలవన్న ♦ గుర్వలచెన్నా.

క. వెలతురాలు సుతుఁడు నల్లుఁడు, నిలవతియును యాచకుండు ♦ సేవకు ధరలో
గలిమియు లేమియు నెఱుఁగరు, కులపావనమూర్తి వన్న ♦ గుర్వలచెన్నా.

చ. గుసవులతాక డాసివృతి ♦ గుడ్డపుఁగాడియువాన వెల్లువల్
పొరుగున నప్పుబాధ చెవి ♦ పోటును వాగ్దుత్తులాలు దింటిలో
వరసతిగర్భవేదనవి ♦ వాహము పిడ్డుకు యొల్లనాల్కయున్
గలవు దరిద్రమార్గికము ♦ గల్గెనొకప్పుడు కృష్ణభూవరా.

క. దేవాసురలబ్ధిఁ దరువ, నావిర్భూతమయి హాల ♦ హాలనుపుడు మహా
దేవునకున్ భీతిలి కా, ప్రావులపలి నూతులందు ♦ డాఁగెను జూడే.

క. వగ హాన్పి యర్థి కీయని, మగఖుండకు మీసమేల ♦ మతిమీ మూతిపయిన్
తెగ గోయఁగఁడాయె మంగలి, రగ డొందగఁగీర్తి కాంత ♦ రాయనిబాచా.

చ. ఉలిమిరిచెక్కయున్ మిగుల ♦ సుక్కయుఁ జప్పనిహొట్టెచుక్కయున్
మలినపుజుడ్డయున్ నలక ♦ మంచపుఁగుక్కయుఁ జీకటింటిలోఁ
దలఁచినరోతవచ్చు నొక ♦ నాఁటినఖంబొకయేటిముఖమా
పలివెలవారకామినుల ♦ పంచలకుం బదివేలదండముల్.

ఉ. మొల్లసుగంధికూఁతురది ♦ ముంగిటనున్నది దానిఁజూడు నే
నెల్లవిధంబులన్ రతుల ♦ నేలెడుదానను నన్నుఁజూడు ము
త్ఫుల్లసరోజనేత్రి వర ♦ పుత్త్రికపుత్త్రిక దానిఁజూడు నా
కల్లుఁడ వయ్యెదో? మగఁడ ♦ వయ్యెదవో? మనుమండవయ్యెదో.

ఉ. మొల్లసుగంధకూఁతురది ♦ ముంగిటఁ గంటిని దానిమాన; నీ
వెల్లవిధంబులన్ రతుల ♦ నేలెడుదానవు నిన్నుమాన; ను
త్ఫుల్లసరోజనేత్రి వర ♦ పుత్త్రి పుత్త్రిక దానిమాన నే
నల్లుఁడనయ్యెదన్ మగఁడ ♦ నయ్యెద నీమనుమండనయ్యెదన్.

క. పదివేల [illegible] దుది నొక్కని కీయకున్న ♦ దొరకవు కీర్తుల్
పగ వేయునొకటి వదలదె యొకగంపశంక ♦ వన్ని జూసుంకా.

క. పెక్కావు లిమ్ము [illegible] నొక, బక్కావీకుంగ సేని ♦ పాడికి [illegible]
పెక్కొ [illegible] లిమ్ము నొక, [illegible] ♦ [illegible].

మ. [illegible] చూడిగితే ♦ కోపించు [illegible]
వేలుంబుక [illegible] విహ్వ [illegible] ♦ చేజూపుటన్ [illegible]
బంగరు [illegible] సతి చెకున్ ♦ [illegible]
జలవశ్య [illegible] ♦ స్థా యాపగాద్భారకా.

ఉ. అన్నయు [illegible] నాకు [illegible] నెమలో [illegible] యీ
గున్న [illegible] ♦ దోకయూం లేమిని [illegible] యీ
దున్న [illegible] ♦ దున్నదుగా [illegible]
దున్న [illegible] ♦ [illegible] రెంచి [illegible].

ఉ. [illegible] దలపు ♦ [illegible] ల్లనీళ్ళన్
నా [illegible] ♦ నా [illegible] యీ
భాగతి పోయి [illegible] ♦ పా [illegible] కైత [illegible]
శేరకుమ [illegible] బడిన ♦ చిక్కులు పెక్కులు [illegible]

ఆ. కష్టులు [illegible] ♦ గాంతలుకలిపెళ్ళి, సుతులు ముద్దు [illegible] కూరవరులు
[illegible] ♦ [illegible], పాడి యదియె [illegible] భజన కెక్కు.

క. ఏవిరా [illegible] ♦ [illegible]
రాముని [illegible] ♦ పలుక వెకళిని.

క. నక్కలుబొక్కలు వెదకును, నక్కఅత్తో [illegible] ♦ యగపడిత వెతకున్
గుక్కలు చెక్కలు వెదకును, తెక్కడి నాలంబెకొదుకు ♦ తప్పె వెతకున్.

సీ. తలిగామిడా [illegible] ♦ [illegible] మూల్, దాలుము [illegible] ♦ [illegible] గాక
[illegible] ♦ [illegible], నాయింప [illegible] ♦ వను లుగాక
[illegible] ♦ [illegible] లతాంగులాగుణ ♦ [illegible] గాక
[illegible] ముల్ ♦ [illegible], వే [illegible] ♦ [illegible] గాక

గీ. తెలుగుచే [illegible] ♦ చేరిలోవి, పూలతో [illegible] ♦ [illegible] లుతరులు
[illegible] ♦ గంధ [illegible], కల్పనముసే [illegible] ♦ కంబులయ్యె.

ఉ. పెండెలనాగిచెక్కుటకు ♦ [illegible]
గ్గొండలనుండు [illegible] ♦ [illegible]

పండక బంటుమిల్లి యది ♦ బాగుగఁ బండిన రావుధాయణీ
మండలనాథుపంటికసు ♦ మ్మల్లపుదాతల వేడనిచ్చునే.

ఉ. రొక్కము లేకఁ గాదు మది ♦ రోసియుఁ గాదు మఱొక్క కాంతకుం
దక్కియుఁ గాదు చెప్పెదా యథ ♦ భాగ్యప్రసంగతిఁ జిత్తకార్తిలోఁ
గుక్కలరీతి నొక్కవెల ♦ కోమలికై పనిమించి సేసినన్
జిక్కులనేకముల్ గలిగి ♦ సీయని పింప విరక్తిఁ జెందితిన్.

క. శివుఁడద్రిని శయనించుట, రవిచంద్రులు మింట నుంట ♦ రాజీవాక్షుం
డవిరళముగ శేషునిపైఁ, బవళించుట నల్లిబాధ ♦ పడలేక సుమీ.

క. తొండకుం డాయుష్కర్మను, బగబగనవి గిరుసన్నుచు ♦ జొన్నలు తమలో
గొరిగిగొనితీర్థమాడుట, మఱిచిరి పుంగలుంటనోటు ♦ వట్టిని గొట్టన్.

క. తనయాలి చక్కఁదనమును, తనతప్పను పరుని యొప్ప ♦ తనయుని గుణమున్
దననాటికవితగుణమును, గనఁజాలిన వాని భువిని ♦ గనఁజాలుదుమే.

క. వంకాయవంటి కూరయు, లంకాధిపు వైరివంటి ♦ రాజుం గలఁడే
శంకరునివంటి దైవము, పంకజముఖి సీతవంటి ♦ పణతులు గలరే.

సీ. భావింప దేవకీ ♦ దేవి మాయత్తమ్మ, మామామ వసుదేవ ♦ మాన్యుఁ డమ్మ
బలభద్రమూర్తి మా ♦ బావగావలెనమ్మ, కొమ్మ రేవతి తోడి ♦ కోడలమ్మ
సకియా సుభద్రకు ♦ సపతి యేర్పడెనమ్మ, త్రిజగంబులేలుఁడె మా ♦ తీరయుఁ డమ్మ
మగువ సత్యాభామకు ♦ మఱఁది గావలెనమ్మ, యలసుభద్రయు మాకు ♦ నాఁడుబిడ్డ

గీ. ఇందఱున్నారనుచు నుండు ♦ టేమి ఫలము, కలిమిబలఁగము సకలభో ♦ గ్యములు గలవు
ఎన్నియున్నను నింతుల ♦ కేందుకమ్మ, ప్రాణనాథుండు తనకడఁ ♦ బాయకున్న.

క. చీఁపరపాఁపటి గలఁ, జేఁపలబుట్టల్లినట్లు ♦ చెప్పెదు నీయా
కాఁపుకవిత్వపుమాటలు, బాపనకవిహితుని చెవికి ♦ బ్రిపదం బిడునే.

క. తువ్వాఁటు బాబాతలపై, పువ్వాఁటు జాబిల్లివల్వ ♦ బూదాఁటు చేదే
బువ్వాఁటు చూడఁగను పులిక్రొవ్వాఁటు యరయంగ నట్టి ♦ హానసకు జేజే.

ఆ. చాఁకివానితోడ ♦ జగడాలు పడలేక, సిరిగలాఁడు పట్టు ♦ చీరగట్టె
శివుఁడు తోలు గప్పె ♦ సీ యని మదిరోసి, భైరవుండు చీర ♦ పాఱవైచె.

సీ. కెమ్మోవిపానకం ♦ బిమ్ముగాకలేఁగాని, తాంబూలమున నేమి ♦ తనివిదీరు
మిడి...... ♦ ముడిసడల్చఁగానిఁ యుత్తరాల్ విడపీయ ♦ నుడుగుసేతమి
మేనిసౌత్తావిగ్రి ♦ మ్మినహాయియగుఁగాని, పెనులవండఁబూయఁ ♦ బ్రీతిగాగును
వలరాచకేళిలో ♦ పలిమాటలేగాని, ముద్దుమాటలు మోహ ♦ మదుపఁ గలవె.

సీ. రాయబారానురక్తి, సఖులాయిగ మాకుఁ వాంఛయుండిన మనసు దాంపంగ వగుచు
మురమువిలువాని...... కేలింపవేగ, నూటకొక కార్యకద్భుగంత ◆ సుగుణకాంత

ఉ. లింగని సిద్ధుఁ గల్వలచె ◆ లింగని మేచకకంధరుం ద్రిశూ
లింగని, సంగతాశ్రితవ ◆ లింగని, కర్దమదూషితస్మృణా
లింగని, కృష్ణచేలుని హ ◆ లింగని, నీలకచన్ విధాత్రి వా
లింగని, రామలింగకవి ◆ లింగని కీర్తి హసించు దిక్కులన్

క. భండాకోరు లవిత్తము, దండుగలకుఁ దస్కరులకుఁ ◆ దద్దయు వేశ్యా
రండలకు గాక చూడఁగఁ, బండితులకు సత్కవులకుఁ ◆ బాత్రిస్త్రీ యెక్కడన్.

ఉ. బంగరుబొంగరాలు కుచ ◆ భారము లెన్నఁగ భీతచిత్తసా
రంగమునంటి నేత్రములు ◆ రాకసుధాంశునిఁ బోలు మోముతో
నంగజకేళికిన్ని జకు ◆ లాంగన లుండఁగ జారచోరవా
రాంగనలందు బుద్ధి కమ ◆ లాసనుఁ డిచ్చుట కేమి హేతువో.

ఉ. బంగరుబొంగరాలు కుచ ◆ భారము లెన్నఁగ భీతచిత్తసా
రంగమునంటి నేత్రములు ◆ రాకసుధాంశునిబోలు మోముతో
నంగజకేళికిన్ని జకు ◆ లాంగన నాథునిఁ గూడుచోట సి
గ్గుం గడు భీతియుం గలుగఁ ◆ గోరిక దీరదు వారకాంత యు
ప్పొంగుచు మర్మ మిచ్చి రతి ◆ భోగము సల్పుచు దానఁ జేసి య
య్యంగన పొందుగోరి విటు ◆ లై చనుచుందురు పూరుషుల్ ధరన్.

—◆ వి చి త్ర వి వా హ ము. ◆—

సీ. పెండ్లి పేరంటాండ్రు ◆ పెనుకానుకల కేడ్వఁ, బాజాభజంత్రీలు ◆ పప్పు కేడ్వ
రాజబంధువులంత ◆ రంకుముండల కేడ్వ, బాజాను వెలఁదులు ◆ పసుపు కేడ్వ
వచ్చిపోయెడువారు ◆ వక్కలాకుల కేడ్వఁ, గుగ్గిళ్ళకై పెండ్లి ◆ గుజ్జు మేడ్వఁ
బిల్లకిబోయలు ◆ భత్యాలకై యేడ్వఁ, బలువురోహితుఁడు నే ◆ బులకు నేడ్వ
హారతిరూకల ◆ కాడుబిడ్డలు నేడ్వఁ, గుజ్జువాండ్రిందఱుఁ ◆ గూటి కేడ్వ
అల్లుఁ డనాథయం ◆ చత్తమామలు నేడ్వ, కట్నంబుకై గ్రామ ◆ కరణ మేడ్వ
పెద్దమగండని ◆ పెండ్లికూఁతురు నేడ్వ, పిల్లచిన్నదటంచుఁ ◆ బెనిమి టేడ్వ

సీ. చాల్పుగానిన్ని యేడ్పులఁ ◆ సాగఁ బెండ్లి, సరసతా భూములో పల ◆ విరసము గను
నజ్ఞ పేగయ్య చేసెంగా ◆ నాతికవాహా, కష్మకులము వజన్మించి ◆ ఘనులు నవ్వ

—• వైదికులు. •—

ఉ. నీళ్లకు బిట్టిపోళ్లకును • నేతికడళ్లకు దొడ్డముత్తరేణ్
వేళ్లకు దర్భముళ్లకును • వేదపుబోళ్లకు సన్నకట్టువి
స్తళ్లకు దావిపేళ్ల కవిశంబుకు కళ్లకు పప్పుగూరప
చ్చళ్లకు రాగిబిళ్లకును • సంతస మందుదు రాంధ్రవైదికుల్.

ఉ. లేవరు రెండు జాముదనుక • లేచినవారయినం దటాలునన్
బోవరు పోవుదున్ నిలిచి • పోగుము పోగుము గ్రోయమండటం
చీవరుసంగ్రహాన్ననల • యింతురు బెండిలిలో సదస్యసం
భావనవాడుచూడవలె • బాపనసాముల సాము లన్నియున్.

—• నియోగులు. •—

సీ. మొలిపెట్టివిడిచిన • మీసాలపై నొప్పు, నిమ్మకాయలు రెండు • నిలుపవచ్చు
సీటుగా తెల్లగా • దెగగాలులంకాకు, పాగచుట్టుజాంబు • బోల్పవచ్చు
నకనకి బిరడ్డిగా • లిడి గప్పతీర్పుచో, సివిలుసర్జీలని • చెప్పవచ్చు
ననముగా బొసగించి • నొసట బెట్టినబొట్టు, లొక్కచూ ఉప్పని • యూదవచ్చు
గీ. నడనడిగ జిన్న నాతైన • వడుగువాడు, తడబడుచు ఇంగ్లీషు • తప్పునర్థ
ముక్క నాలుగునిముసాల • ముగియవచ్చు, ఛళిగయనవచ్చు లౌకిక • బ్రాహ్మణులను.

—• పొగాకు •—

క. ఖగపతి యమృతము తేగా, భుగభుగమని పొంగి పొరలి • భూస్థలిబడితే
బొగచెట్టై జన్మించెను, పొగద్రావనివాడు దున్నపోతై పుట్టున్.

క. మీరున్ బొగద్రాగుదురా, వారిజభవవాసుదేవ • వైకుంఠపతీ
యోరీ నారద వినరా, యీ రేడుజగంబులకును • నిది ముఖ్యమురా.

క. పొగద్రాగి తొల్లిభీముడు, పగ రణమున గురుబలంబు • భుజశక్తి మెయిన్
బొగత్రాగక దుర్యోధనుడీలిచెను రణమునందు • గీటా యౌనుటన్.

క. రావణయుద్ధములోపల, రావణుడై లక్ష్మణుండు • పడి మూర్ఛిల్లన్
ఈవల బొగచెట్టుండేగ, నావల సంజీవి కేల • నరిగిరి చెప్పుమా ?

చ. ధగణితలంబునందు బొగ • త్రాగరు వైష్ణవులెల్ల త్రాగిరో
తిరువతిపెట్టెలోపలను • దేవునిసన్నిధగంధపాకితో
మరుచపొగాకుదినకొని • గుర్కుడుగుర్కుడు మెల్లమెల్లనే
మరుగుననుండి త్రాగెదరు • నూన్యులు గాని షవేరులన్.

క. పొగఁ ద్రాగనిమగ బ్రదుకును, పొగ దంగానివిలేని ♦ భూపతి బ్రదుకున్
పొగ లేని వేశ్య బ్రదుకును, తెగులాతుము దాని బ్రదుకు ♦ దండుగ సుమ్మీ.

క. పొగ చుట్టకు సతిమోవికి, నగణితముగ నీళ్ల బావి ♦ కమృతంబునకుం
దగ నుచ్ఛిష్టము లేదని, ఖగవాహనతో దగంగఁ ♦ గఱుఁగదు పలికెన్.

క. పీకఁ బొగ యమృతపానము, [illegible]కొని పొక్క జుట్ట మహిమ ♦ [illegible]
వాక్రుచ్చరెందు గుడుగుడి, యాకుఁ బొగ ద్రాగువాఁడు ♦ [illegible]

క. రావాకుఁ బొగ ద్రాగినఁ, గేవల వైకుంఠ మనుచుఁ ♦ [illegible] పలికెన్
ఆ వేళ బ్రహ్మ యోగాకు, నే వేగము శంకరుండు ♦ విపినంబు [illegible]సెన్.

చ. కుదపడి ధూమ్రపానమునఁ ♦ బ్రాప్తము గాఁ బదియాఁడు పేటుగన్
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

—♦ సన్యసము. ♦—

శా. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

సీ. [illegible] ఒసఁగి [illegible]
[illegible] బల్లకి [illegible]
[illegible] తానె [illegible]
[illegible] నిచ్చె

గీ. [illegible]
కృష్ణరాయలతో [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]

చమత్కార చాటుపద్యములు

కంధరశోభాడం బెరుంగ ♦ రాయరాహుత్తురాన్, కస్తూరిం [illegible] ♦ బరిస్తురించు
స్వర్గస్థుం డయ్యె ♦ సన్నమంత్రి మతి హేమపాత్రాన్న మొసగ్యా ♦ పంక్తి [illegible]

గీ. భాగ్యశాలుండు ముస్సె [illegible] ♦ పాలి [illegible], [illegible] ♦ గన్న[illegible]
[illegible] ♦ [illegible], [illegible] మన్నాడు శ్రీనాథుం ♦ డమర[illegible].

సీ. కిడి [illegible] పలంగాడి ♦ [illegible] యగాం, [illegible] ♦ దట్టుకంటె
[illegible] ♦ [illegible] [illegible]లంకంటె
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]కంటె
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]కంటె

ఆ. [illegible] ♦ [illegible], [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible].

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

చ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ?

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

ఆ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible].
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

గీ. దక్కెనల్లాంధ్రగోష్ఠిని ♦ మొక్కలేఁడు, తమ్ములకుఁ గీడొనర్పంగ ♦ దలఁచువాఁడు
తిన్నయింటను వాసాల ♦ నెన్ను ఘనుఁడు, కలఁడు మాపట్టణంబున ♦ ఖలు డొకండు.
గీ. 'స్త్రీయమడిమున్న ? రవం♦బసలె సున్న, వితరణముసున్న సద్విద్య ♦ పెద్దసున్న
'శుకృతగుణములు మఱియును ♦ సున్న వీని, కాయ మెంతయుసున్న గా♦కధిక మగునె.
క. పొట్టకు నొక కడి యన్నము, గట్టఁగ నొక బట్టయైనఁ ♦ గనఁజాలక దా
నెట్టి కుధ్యానమునఁ జిల,గిట్టును గొన్నాళ్ళలోనఁ ♦ గ్రిమిభక్షకుఁడై.
క. ఆరింటిలోన " తా " యిడి, వారక పద్యమ్ముఁ జెప్పి ♦ పాపాత్ముని యా
క్రూరుని గాఁటికిఁ బంపెద, ధారుణిఁ బ్రజ లెల్లఁ గడు ము♦దంబును జెందన్.
చ. ఒకనికి కోవిత్వమం దెసయు ♦ నొప్పులు తప్పులు నాకవిత్వమం
దొకనికిఁ దప్పుపట్టఁ బని♦యుండదు కాదని తప్పు పట్టినన్
మొక మటు కిందుగాఁ దివిచి ♦ ముక్కలు వోవ నినుంపకత్తితో
సిక మొదలంటఁ గోయుదును ♦ జెప్పునఁ గొట్టుదు మోము దన్నుదున్.
సీ. కాఁగఁడుఁగదియుచోఁ ♦ గాయపరిభావిత, కంపుగాదిది ముండ్ల♦కంపగాని
కావిచక్కెరమోవి ♦ గనుమువేళల లత, మూఁకగాదిది యేపి♦మూఁకగాని
స్తనసఖక్షతములు ♦ సల్పువేళల, గల్వకంటిగాదిది రొల్లు♦బంటిగాని
ఘనముగా సుఖకేళిఁ ♦ గలయువేళల వెల,యాలుగాదిది యెల్ల♦తేలుగాని
గీ. దీనితోడను......గూడు...రోత, కుంటుగానిమహారసి♦కుండు గాఁడ
టంచు విఖ్యాతిఁ గాంచె నీ♦యతివ మిగుల, రసికజనులార సద్గుణా♦రాధ్యులార.
సీ. రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులు సాటి, తలఁపనన్నయవేమ♦ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులు సాటి, తలఁపనన్నయవేమ♦ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులు సాటి, తలఁపనన్నయవేమ♦ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులు సాటి, తలఁపనన్నయవేమ♦ధరణిపతికి
గీ. భావభవభోగసత్కళా♦భావములను, భావభవభోగసత్కళా♦భావములను
భావభవభోగసత్కళా♦భావములను, భావభవభోగసత్కళా♦భావములను.
సీ. మేఁకతోఁకకుతోఁక♦తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక♦తోఁకమేఁక
మేఁకతోఁకకుతోఁక♦తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక♦తోఁకమేఁక
మేఁకతోఁకకుతోఁక♦తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక♦తోఁకమేఁక
మేఁకతోఁకకుతోఁక♦తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక♦తోఁకమేఁక
మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁకతోఁకమేఁక, మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁకతోఁకమేఁక
మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁకతోఁకమేఁక, మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁకతోఁకమేఁక

—♦ మాణిక్యము—గుణవంతుఁడు ♦—

గీ. ఘనతమణీ నీకు సద్గుణ♦గౌరవమును, సంగ చేయువాఁడు నిరసించు ♦ నంతమాత్రఁ
బ్రాజ్ఞులగువారిచే మెప్పు♦బడయకుందె, గ్రామణీగ్రుంకు ఖగములఁ ♦ దాల్పకుండె.

—♦ గుడ్డికొంగ—కుకవి ♦—

గీ. సత్కవీశ్వర గ్రంథసత్స♦రస్సు లుండ, దంభవిఖ్యాత రత్నాకర♦ంబు దాఁక
నత్తగుల్లలఁ జేకొని♦చిత్తమునను, గోరె నేమందు నిను గుడ్డి♦కొంగవౌర.

—♦ కాగితపుబుట్ట—మార్గగామి ♦—

గీ. ఉత్పథము నొంది తిన్నగాఁ ♦ జనెడు నీదు, వక్రగతి మును జంచల♦త్వంబు నిపుడు
గలుగఁజేయుట చేతట్టి♦గాలి వచ్చె, గ్రొత్తరకపు పుట్టు కాగితపుబుట్ట.

—♦ తోఁకబుట్ట—లంచముగొను కూటసాక్షి ♦—

గీ. పచ్చనగు నంచి మామిడి♦పండ్లు తెచ్చి, కడుపునిండఁ దినుమనియొంతు ♦ గౌరవముగఁ
బిడప నిరోట గట్టిడి ♦ బెట్టునుగదె, నీవు గ్రింత తోకచ్చి ♦ తోఁకబుట్ట.

—♦ గాలిపడగ—ధనగర్వముగలవాఁడు ♦—

గీ. సుమహోన్నతపదవి ♦ గంటి నమ్మ, గిరిపడమంటి వయ్యారమో ♦ విగువుఁజూపి
కలిత సద్గుణసంపద ♦ గలుగు నపుడు, కాంచెద వధోగతి సడిగ ♦ గాలిపడగ.

—♦ చెప్పులజోడు—స్నేహముగాను పరోపకారి ♦—

ఉ. భూతిగ ముండ్లతో వెలయు ♦ బాటలఁ బోదము లంటి దాంటవై
రాతిరియున్ బగల్ జనుల ♦ రక్షణఁ జేసెదు పేరమీఁతి బల్
పాతకవృత్తి పైకొనుచు♦వారల గర్వ మణంతు పేల్ బగి
భూతలమందు స్నేహముచు♦బొంది చరింతువు పాదరక్షకా.

—♦ అగ్గిపుల్ల—మంచిపరోపకారి ♦—

చ. అలపగదేశముల్ దిరుగు♦చుండఁగ నిన్ దరిఁజేర్చు కొందురే చు
ట్టలు గొని కాల్చువారలు చటాలున నిన్ గ్రహియించికొందురే పి
ల్లలుగల తల్లు లల్ల నిను ♦ లక్ష్య మొనర్తురె పరోపకారివై
విలయము నీవు జెందుచునె ♦ వెల్గొనరించెద వగ్నికాండమా.

—♦ టెలిగ్రాంతీగె—దేశవార్తలు తెల్పువాఁడు ♦—

చ. మతి పతివై విదేశగుల♦మాటను నీరికి నీరివార్త లం
చితగతి వారికిన్ మితిగ ♦ శీఘ్రముగాఁ జెవినించి జెందమా

చమత్కారచాటుపద్యములు

యతిహితమొందఁజేసి దహపో మహిమోన్నతి గాంచు నీదు సం
గతి శ్రుతిసమ్మతంబగు జగంబున లోహలతామతల్లికా.

—♦ పలుకా—నిరతానందకారి ♦—

ఉ. జల మనలంబునుం బొగయుఁ ♦ జాల సువాసనలీను గాలియుం
గలిగి ధ్వనిం జెలఁగి కడ ♦ గర్జిలుటన్ ఘనసామ్య మొందియుం
గలితవిచిత్రలీలఁ గల ♦ కాలము మోదరసం బొసంగడా
వలనుగ నీదు సేవ గొన ♦ వారికి నాగ ధూమనాళికా.

గీ. పక్షివర్యుండు పగలుఁ బం ♦ చాక్షరములు, వాని తల దీయ క్షుద్రదే ♦ వత జనించు
దానితలఁదీయఁ దక్కెడౌ ♦ జానుమీఁదు, దానితలదీసిచూడఁగా ♦ దనరు నృపతి.
(క, పో, త, రాజు.)

గీ. చనినవెనుకను రాకుండు ♦ జంట లేవియొ, వచ్చినను పోవకుండు వ్య ♦ వస్థ లేవియొ
మరల వచ్చుచుఁ బోవు నా ♦ మహిమ లేవియొ, తెలియఁ జెప్పుము తేటగఁ ♦ దెలియ భువిని.
(కీర్తి, అపకీర్తి, పుణ్యము, పాపము, కలిమి, లేమి.)

గీ. ఇంట నుండును నెప్పుడు ♦ నెవ్వి యేవియొ, వెంట నుండును నెవ్వియో ♦ వేఱుగాక
తప్పకను జెప్పవలయును ♦ తత్క్షణంబ, విమలమతులార విజ్ఞాన ♦ విబుధులార.
(కలిమి, లేమి, పుణ్యము, పాపము.)

క. భావయు మఱఁదింగని యీ, యావులలో నొకటి తెమ్ము ♦ యనఁగా నపుడే
యావని యడిగినవాక్యము, గావలయున్ భాషలైదుగా ♦ నొకపదమున్.

ఏ	రమ్మ	మహారాష్ట్రభాషలో
ఆవు	రమ్మ	తురకభాషలో
రా	రమ్మ	తెనుఁగుభాషలో
బా	రమ్మ	కన్నడభాషలో
వా	రమ్మ	అరవభాషలో

(ఏ ఆవు రా బా వా.)

ఆ. మామిడేల పూచు ♦ మంచు వేసంగిని, బాలుఁ డేలఁ బోయెఁ ♦ బసుల వెంట
వకనికింద నొకరు ♦ వంగిన పనియేమి, మూటి కొక్క మాట ♦ ముద్దుకృష్ణ.
(కాయకే)

క. వృక్షము మూఁడక్షరములు, తక్షణమున మధ్య గురువు ♦ తగ్గించినచో
పక్షియగు వర్తమానము, నీక్షించుము దీనిపేరు ♦ నెద్దియొ చెప్పుమా. (వేరేడు)

ఆ. మూఁడుతలలముసలి, మూతిపండ్లును లేవు, లేవఁ బట్టుకొనిన ♦ లేవ లేదు
కాలవశముచేత ♦ గజ్జలు ధరియించు, దీని భావ మేమి ♦ తిరుమలేశ.

(ప్రాయి)

క. ఉడికియు నుడకని దొకటి, గడి నుడికిన దొకటి యచ్చ♦ పచ్చి గొట్టినఁ
[illegible] నమల వంద మౌనది. [illegible] చెప్పగలరు ♦ [illegible] లిలన్.

క. శిల వృక్షలగలఁ బట్టి, [illegible] ముప్పు వను [illegible] ♦ చిడి యిడిప [illegible]
తలవాకిట గమియింతురు, [illegible] దీని [illegible] ♦ [illegible] గల [illegible]

(తాం [illegible])

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

మ. [illegible] విధుఁ గూండి వేడ [illegible] ♦ [illegible] త్రెంచు [illegible]
[illegible] తెచ్చియిచ్చుట [illegible] ♦ [illegible] వీక్షించి [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]

మ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] విస్తీర్ణ [illegible]
[illegible] చండి [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] రెట్టింపఁగాన్.

ఉ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] జేయుచుండఁగా
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] మెచ్చె [illegible].

ఉ. నూతిజల [illegible] ♦ [illegible]
నాతి [illegible] ♦ [illegible] గాయము [illegible]
[illegible] పిల్లి [illegible] ♦ [illegible] యుద్ధము గూడుచుండఁగా
[illegible] ♦ [illegible] వేట [illegible].

ఉ. సమరతి సేయువేళఁ బతి ♦ సంభ్రమ మంతయుఁ జూచి సిగ్గునం
గుముద మనంబులోని తన ♦ కోర్కె బయల్పడఁ జెప్ప లేకఁ దాఁ
గమలదళంబులో నిడిన ♦ కస్తురిచే లిఖియించి చూపె నా
గమని కరంబుమీఁద నొక ♦ అంపము, కత్తిని, రాజహంసికన్.

♦ [illegible] సంస్కృతం తెలుఁగుపద్య శ్లోకములు ♦—

[illegible] హామాగ్రహోదే, కస్తూరిపింగా [illegible] యుద్ధన్
[illegible] తేము [illegible] గాం [illegible] కా.

[illegible] తేదు [illegible] సాల్. [illegible] తేయ [illegible]
అపుగ కోయకొంపల్ మగీమాలకొంపల్, హాయెముళ్లు [illegible] హారె.

శా. అంతా తిర్మలయాత్రకంచి జనడం ♦ యాళ్వారుకో [illegible]
నెంతో వేమక మంగళిస్ బిలుపడం ♦ నెత్తంతి దగ్గొడం
అంత [illegible] బోడగవేగ [illegible] ♦ [illegible] చేయడం
పంలింబొప్ప [illegible] గాళ్ళు [illegible] ♦ బాగారెడు సన్మంగళం.

శా. అప్పంథొ [illegible] మెంకకొనడం ♦ యండన్న తాఁడిబ్బడం
పప్పన్నానికి బోదమంచు [illegible] ♦ [illegible] యుండడం
అప్పల్ సంమున దొంగిలద్దపడం ♦ దిట్టంగి [illegible] డించడం
చెప్పల్ గుడ్డలు చెంబు [illegible] ♦ చీవాట్లు సన్మంగళం.

సమస్యలు

సమస్య:—ఎలుకలు తిమ కలుగులోని కేనుఁగు నీడ్చెన్.

క. ఇలలో నిద్దఱు రాజులు, పలయుచుఁ జతురంగమాడి ♦ చూపటివేళం
బలమెల్లను పోయిన, నెలుకలు తిమకలుగులోని ♦ కేనుఁగు నీడ్చెన్.

సమస్య:—కుంజరయూథంబు దోమ కుత్తుక జొచ్చెన్.

క. గంజాయి త్రాగి తురకల, సంజాతులఁగూడి కల్లు ♦ చవిగొన్నావా
లంజలకొడకా! యెట్లుండి, కుంజరయూథంబుదోమ ♦ కుత్తుక జొచ్చెన్.

క. రంజన చెడి పాండవులరణ్యంబునకై పరులుఁగొల్వఁ ♦ బాల్పడిరకటా
సంజయ! విధి నేమందును, కుంజరయూథంబుదోమ ♦ కుత్తుక జొచ్చెన్.

సమస్య:—కాకిక మనకంబు గల్గె గాటుకఁ బెర్చెన్.

క. [illegible] ♦ బంకముతోడన్
[illegible] కాకికిమనకంబు కల్గె ♦ కాటుకఁ బెర్చెన్.

సమస్య:—కప్పకు సంపెంగనూనె కావలె వేగన్.

క. ఇప్పగవే లేదు పార్థివుఁ, డిప్పుడు నీతావు కనిచెను యిదిగో ఇద్యా
తెప్పనసంగడి తలుపులు, కప్పకు సంపెంగనూనె కావలె వేగన్.

సమస్య:—వైదికుని చేతి విడె మాయె వనిత బ్రదుకు.

గీ. పడుచుఁదనమునఁ బెనిమిటి పసులఁ గూడి, వారకాంతలతోఁ గూడి చీకటున్న
ముచ్చటలచేత లలితాంగి మూర్ఛఁజెందె. వైదికుని చేతి విడె మాయె వనిత బ్రదుకు.

సమస్య:—పనసము లాకు ముగ్గునది చక్కని వీరపతివ్రతే కదా.

చ. పురుషుని నిద్రపుచ్చి సరిప్రొద్దు లేచి ప్రియుంబు వేశ్యను
బరుగున నేఁగి యుప్పుగుడ సంగములో విటకానితో రతిన్
స్థిరమతి రేకఁ గూడి యతిశీఘ్రమె యింటికిఁ జొచ్చి భర్తతో
సరసమునాడుచుండునది చక్కని వీరపతివ్రతే కదా.

సమస్య:—ఇంకన్ కస్తురిబొట్టు నిటలము తన్నీ ఫాలభాగంబునన్.

శా. పంకేజానన నేటి రేయి వినుమా ప్రాణేశు భోగంబునం
శంకాతంకము లేక షోడశకళాసంప్రాప్తి సంధిల్లినిం
బొంకంబారు వనంబు బాహావేలమిన్ బొంగుచుండెడి యున్నాఁడు నీ
వింకన్ కస్తురిబొట్టు నిట్టరుమునీ ఫాలభాగంబునన్.

సమస్య:—గాడిద యేడిచెం గదన్న ఘనసంపన్నా.

క. ఆడినమాటకుఁ దప్పిన, గాడిదకొడుకంచుఁ దిట్టఁగా విని యయ్యో
వీఁడా నాకొకకొడుకని, గాడిద యేడిచెఁ గదన్న ఘనసంపన్నా.

సమస్య:—చెలువుగ రామలక్ష్మణులు సీతను దమ్ములు శంపిరి దన్నయున్.

చ. అలర గణింపఁ బంక్తిరథు నాత్మజు లెవ్వరు? మైథిలుండు నె
లలనకుఁ దండ్రి? మన్మథుని తావు శరంబులు నేవి? చుంబికా
చెలువుని నామ మెద్ది? మజ్జికి కౌరయు నేమి కావలెన్
చెలువుగ రామలక్ష్మణులు సిగను దమ్ములు శంభుఁ దన్నయున్.

సమస్య:—కుంటెటిని కోడిపిల్ల గుటుకున మ్రింగెన్.

క. వందనగంధులు ముగ్గురు, మందాగపు దోఁటలోన మాపటి యుప్పుడం
దందంద పూలు గోయఁగ, సంకేశిని కోడిపిల్ల గుటుకున మ్రింగెన్.

సమస్య:—నిప్పా నొక నీరుఁదాగి నత్తుక గాంచెన్.

క. కుప్పించి వెలుఁగు గాంక్షిం, గొప్పగు ములు నాటె వాడు కోమలి వేగన్
ఉప్పుఁ గొని రావె కాపము, నిప్పా నొక పేదపిల్ల నత్తుక గాంచెన్.

సమస్య:—ఉత్తరమున భానుబింబ ముదయం బయ్యెన్.

క. అత్తుగఁ దూర్పున పడమరఁ, జిత్తరువు లిఖించి నిదురఁ ♦ జెందితి నారా
చిత్తరువు వ్రాయఁ బోవలె, నుత్తరమున భానుబింబ ♦ ముదయం బయ్యెన్.

సమస్య:—గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి గునగున నడచెన్.

క. ఉండ్రాని యడవిలోపల, గుండ్రాయై యున్న యట్టి ♦ కోమలిపైఁ గో
దండ్రాము పదము సోఁకిన, గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి ♦ గునగున నడచెన్.

సమస్య:—కమ్మలు మోకాళ్లు దాకి ఘులుఘుల్లు మనెన్.

క. కొమ్మను గుదనుం డపుడు జవమ్మున నీలోత్పలముల ♦ వడి వేయంగా
సొమ్మసిలి మోము వంచిన, కమ్మలు మోకాళ్లు దాకి ♦ ఘులుఘుల్లు మనెన్.

సమస్య:—చట్రాతిని నాగ దీయ చయ్యన వచ్చున్.

క. ఇట్రాగ ముక్తి చెప్పెద, పట్రా యిది తాటిమట్ట ♦ పదిలముతోడన్
కొట్రా నీభుజశక్తిని, చట్రాతిని నాగ దీయ ♦ చయ్యన వచ్చున్.

సమస్య:—ఫల్గునకుమారుకు పుప్పులోన భానుఁడు గ్రుంకెన్.

క. అల్లంతప్రొద్దు కాదనుఁ, పిల్లంకుక వేఁట కాదు ♦ వేయఁ దొడంగెన్
జిల్లంపకోలనిక్కను, ఫల్గునకుమారు దుఫలోన ♦ భానుఁడు గ్రుంకెన్.

సమస్య:—చుక్కలలో నొక్క నక్క సుడివడఁ దిరిగెన్.

క. చక్కఁగ గోవర్ధనగిరి, నక్కజముగఁ గృష్ణుఁ డెత్త ♦ నావ్రేలగ్రమున
గ్రిక్కిన గిరి మున్నుండినఁ, జుక్కలలో నొక్క నక్క ♦ సుడివడఁ దిరిగెన్.

సమస్య:—చంద్రునిలో నిల్చి నేలచంగలి మేసెన్.

క. కందర్పుఁ జంపు హరుఁడును, బందిక్కైన పోరిపోరి ♦ పరిపరిగతులన్
గ్రిందైన హరుని యొంపుఁ, జంద్రునిలో నిల్చి నేల♦చంగలి మేసెన్.

సమస్య:—కప్పను జూడంగఁ బాము గడగడ వణఁకెన్.

క. కుప్పను గావలి కాయఁగ, జెప్పులు గట్టుకొని బూని ♦ శీఘ్రముతోడన్
జప్పుడు సేయుచుఁ జను నా కప్పను జూడంగఁ బాము ♦ గడగడ వణఁకెన్.

సమస్య:—విపరీతఫ [illegible] గ్రమింగెన్.

క. అపరూపపు లేతామల, వి [illegible]
కపలాక్షి వండిపెట్టెను, [illegible]

సమస్య:—జాతుమె లవుడా యటంచు సుందరి పలికెన్.

క. ఖ్యాతిగల రామచంద్రుఁడు, చేతోమోదంబుతోడఁ ♦ జెంగున నెంతేఁ
బ్రీతిగ నిటుఁ జనుదెంచినఁ, జాతుమె లవుగా యటంచు ♦ సుందరి పలికెన్.

చమత్కారచాటుపద్యములు

సమస్య:—నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి నిన్నను నిన్నను నిన్ను నిన్ననున్.

చ. అనిలజ! జాంబవంత! కమ♦లాప్తతనూభవ! వాయుపుత్త్ర! యో
పనస! సుషేణ! నీల! నల♦భానుసుతుండగు రాఘవేంద్రుఁ డ
ద్దనుజపురంబు వే గెలువ ♦ దైత్యులఁ జంపఁగ వేగ రమ్మనెన్
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి♦నిన్నను నిన్నను నిన్ను నిన్ననున్.

చ. అనఘసురాపగాతనయ ♦ యర్కతనూజ! విచిత్రవీర్యనం
దన! గురుపుత్త్ర! ద్రోణ! కృప♦నాగపురీశ్వర! దుస్ససేన! ర
మ్మనుమని రాజసూయము య♦మాత్మజుఁ డిప్పుడు చేయుఁ బూని తా
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి♦నిన్నను నిన్నను నిన్ను నిన్ననున్.

చ. అనఘసురేశ! వాయుసఖ ♦ యర్యమనందన! రాక్షసేంద్ర! యో
వననిధినాథ! గంధవహ ♦ వైశ్రవణా! నిటలాక్ష! తాను ర
మ్మనుమని చెప్పె మాధవుఁడు ♦ మాయని పెండ్లికి మిమ్ము నందఱిన్
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి ♦ నిన్నను నిన్నను నిన్ను నిన్ననున్.

సమస్య:—విధవాగమనంబు మిగుల వేడుక సేసెన్.

క. అధికారిదర్శనేచ్ఛా, గ్రధితుఁడనై సుశకునంబుఁ ♦ గాంక్షించఁగ నా
కధికఫలప్రద యగుచును, విధవాగమనంబు మిగుల♦ వేడుక సేసెన్.

సమస్య:—కన్నకుమారుండు మగఁడు గాఁగ వరించెన్.

క. అన్నన్న రాధ సొగసున, కెన్నిక యగు మగఁడులేమి ♦ హేలాగతిచే
వన్నయగు నందగోపుఁడు, కన్నకుమారుండు మగఁడు♦ గాఁగ వరించెన్.

సమస్య:—రతిరాజగృహంబుమీఁద రవి యుదయించెన్.

క. అతివల మొగ మెఱుఁగక యీ, గతి నతి రతి వాంఛ దగిలి ♦ గన్నసుఖములన్
మతిఁ దలఁపవు లే లెమ్మిక, రతిరాజ గృహంబుమీఁద ♦రవి యుదయించెన్.

సమస్య:—భామాకుచమండలంబుభస్మంబాయెన్.

క. కామాతురుఁడై జంగము, ప్రేమంబున భూతి నలఁది ♦ ప్రియ మలరంగాఁ
గామించి కౌఁగిలించిన, భామాకుచమండలంబు ♦ భస్మం బాయెన్.

సమస్య:—ఆణిముత్యంబు మీసమం దమరియుండె.

గీ. చంద్రశేఖరుఁ డొకనాఁడు ♦ శైలపుత్త్రి, యధరబింబముఁ జుంబించు♦నవసరమున
గిరిజ నాసాగ్రమందున♦ మెఱయుచున్న, యాణిముత్యంబు మీసమం♦దమరియుండె.

చమత్కారచాటుపద్యములు

సమస్య:— కన్నులలోఁ జన్ను లమరెఁ గాంతామణికిన్.

క. చిన్నవి ఘనకంబులుగొని, చెన్నలరఁగ జెప్పవారి ♦ చిన్నది రాఁగాఁ
బన్నగఁ బొమ్మనఁగల వల, కన్నులలోఁ జన్ను లమరెఁ ♦ గాంతామణికిన్.

సమస్య:— కన్నెఱికము చెడక మున్నె గర్భం బాయెన్.

క. చిన్నది పన్నెం డేఁడ్లని, యెన్నఁడు రతికేళిసుఖము ♦ నెఱుఁగక మును పే
వెన్నుఁ తామర పుట్టెను, కన్నెఱికము చెడక మున్నె ♦ గర్భం బాయెన్.

సమస్య:— కామినికుచద్వయమందు గరుడుం డాడెన్.

క. చేమంతిచెట్టుక్రిందను, భామామణి నిలుగ బోవఁ ♦ బయ్యెదజాఱన్
రోమావళి పామో యని, కామినికుచద్వయమందు ♦ గరుడుం డాడెన్.

సమస్య:— గుఱ్ఱానికి రెండు కాళ్లు కోడికివలెనే.

క. మఱ్ఱాకుఁ బాన్పుగాఁ గొని, బొఱ్ఱను బ్రహ్మాండపంక్తిఁ ♦ బూనిన ముద్దుం
గుఱ్ఱఁడ విను వన్నెల గుహలు, గుఱ్ఱానికి రెండు కాళ్లు ♦ కోడికివలెనే.

సమస్య:— భార్య బిడ్డలు శ్రీరామప్రభువునకును.

గీ. రావణుని సంహరించిరాము ♦ రాజ్యమునకు, నంగనను గూడి యభిషిక్తుఁ ♦ డై వెలుంగ
హార మిచ్చిరి ప్రేమతో ♦ హరునిముద్దు, భార్య బిడ్డలు శ్రీరామ ♦ ప్రభువునకును.

సమస్య:— గుత్తపుతాపుతాగవికపట్టు పటుక్కున వీడె నింతికిన్.

ఉ. అత్తఱిఁ జిత్తజుండు విర ♦ హాంగనలం గసలింప నిక్షువి
ల్లెత్తి ధనుర్గుణంబు మొఱ ♦ యించి విశాలవినూతనప్రసూ
నోత్తమబాణపఙ్క్తిఁ గురి ♦ యుచుఁ బదాఁటునదాఁక నేసినన్
గుత్తపుతాపుతాగవిక ♦ పట్టు పటుక్కున వీడె నింతికిన్.

సమస్య:— మార్తాండుం డపరాద్రిఁ గ్రుంకె నదిగో మధ్యాహ్నకాలంబునన్.

శా. కీర్తింపందగు రామసాయకమహా ♦ గ్నిజ్వాల శుంభన్నిశా
వర్తిన్ రావణుఁ గాంచి నారదుఁడు దే ♦ వాధ్యక్షుతోఁ బల్కెన
ట్లార్తిం జెందకుమీ జయించెఁ గద ము ♦ ష్ణత్యుగ్రుఁడై దైత్యరా
ణ్మార్తాండుం డపరాద్రిఁ గ్రుంకె నదిగో ♦ మధ్యాహ్నకాలంబునన్.

సమస్య:— అక్కా రమ్మనుచు మగఁడు నాలిం బిలిచెన్.

క. రక్కసివలె నేప్రొద్దును, మెక్కుచుఁ దిరిగెదవు కాలి ♦ మెట్టిన నిస్సుం
గుక్కక మానను దసినీ, యక్కా రమ్మనుచు మగఁడు ♦ నాలిం బిలిచెన్.

సమస్య:—రారా తమ్ముఁడ రార యన్న యనె నా రాజాస్య పాం[illegible]

శా. [illegible] శ్వశురా • [illegible]గుండడఁగా
నీ[illegible] వచ్చి యతిని • [illegible] పెన్నిగ్గునన్
[illegible] • పాం[illegible] నయ్యర్జునున్
రారా [illegible] రా యన్న యనె నా • రాజాస్య పాం[illegible].

సమస్య:—తోఁచు నడంగు వెండియును దోఁచు నడంగు మ[illegible]

ఉ. [illegible] తెమ్మనుచుం • దోయ్యలి వేఁడిన వెంట [illegible] చెం
గోఁచియు మల్లెపెల్లఁగను • [illegible] నాకులాకులన్
నాఁచును వచ్చు [illegible] • నాయకుఁడు [illegible] తాఁ
దోఁచు నడంగు వెండియును • దోఁచు నడంగు [illegible].

ఉ. [illegible] రాఘవ [illegible] • [illegible] వాల్కి [illegible]
[illegible] మిన్ను మన్ను దిశ • లెన్నక [illegible] గాలఁగా [illegible]
[illegible] నిం[illegible]
దోఁచు నడంగు వెండియును • దోఁచు నడంగు [illegible] చూడ్పవే.

ఉ. పూఁచిన [illegible] పలు • పోయె [illegible] లేక [illegible] పుంత [illegible]
[illegible] పాలువాఱఁ [illegible] • ర [illegible] గా [illegible]
[illegible] లేని [illegible] • రాఁ[illegible]
తోఁచు నడంగు వెండియును • దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్

సమస్య:—మేఁకపిల్లలకు మొదలు [illegible] పడిక[illegible] మెన్

క. ఏటఁ [illegible] నీవు [illegible] • బహుగతి [illegible] తిచే
నటునిటు [illegible] పటుమఁ, గులికి [illegible] లక! [illegible] కన్ను • పడిక [illegible]

సమస్య:—[illegible] గూడయి పర్వత మొక్కెన్

క. [illegible] • రాయను [illegible]
[illegible] • పర్వత

సమస్య—బడబానలపంక్తి మీఁదఁ బచ్చిక మొలిచెన్

క. పడఁతిరో [illegible] జడముసురుఁబట్టి • విలయపువ
కడుఁగొట్టి [illegible] బడబానలపంక్తి మీఁదఁ • బచ్చిక మొ[illegible]

సమస్య:—వర్షాకాలము వచ్చె గ్రీష్మమునవెనెన్ వైశాఖమాసంబునన్.

శా. హర్షం బెట్లు? కృష్ణదేవుఁ డిట్లై యబ్జాక్షి! రాఁడాయె సా
మర్షాహంకృతిఁ జంద్రుఁ డేచు నెటె భీ◆మస్వేద సామోద్రగు
ద్ధర్ష క్రూరనిశాతఘాతనవఘూ◆ర్ణత్వాద్రిత బాణావళి
వర్షాకాలము వచ్చె గ్రీష్మమువనెన్ ◆ వైశాఖమాసంబునన్.

సమస్య:—వక్త్రింబుల్ పది కన్ను లైదు కరముల్ వర్ణింపఁగా వే యగున్.

శా. ఈ క్రౌర్యప్రాసము కష్టమౌనదుచు పిరా◆చెత్తేసెనా గాడఁగా
శక్రాదిసంబంధి సత్కవీశ్వరుల శ్లో◆కల్ గావ నేఁ జెప్పెదన్
దిక్రాగరాతికిఁ బార్వతీశ్వరులకుం ◆ దిగ్మప్రిబారాశికిన్
వక్త్రింబుల్ పది కన్ను లైదు కరముల్ ◆ వర్ణింపఁగా వే యగున్.

సమస్య:—గండాగమనంబుఁ జేయు గమ్యంబ యగున్.

క. కుండినపురమున రుక్మిణి, చండికకుం బూజ సలుప◆చనుమంబున కా
యండజవాహను డొడ్డొక్కని, రం డాగమనంబుఁ జేయు ◆ గమ్యంబ యగున్.

సమస్య:—సుగ్రీవుని యొడవకాలు శునకము గఱచెన్.—

క. అగ్రిగపురడివీథిని, నిగ్రహముగ హో [illegible] లారం ◆ నేర్పుగ నాడెన్
విగ్రహము లత్తి మఱచెను, సుగ్రీవుని యొడపకాలు ◆ శునకము గఱచెన్.

సమస్య —మతిలేనినరుండు మిగుల మన్నన నొందున్.—

క. హిత మాచరించువారికి, హిత మొనరించుచు సుజన◆హితుఁ డగుచును దు
ష్కృత మెప్పుడుఁ జేయనుస, న్మతిలేనినరుండు మిగుల◆మన్నన నొందున్.

సమస్య:—అస్ఖలితబ్రహ్మచారి కార్గుని పుత్రుల్.

క. ఈస్థాప్రాసము గుమ్మర, వస్ఖలనతినీయుఁ దగదని ◆ యది సుకవులకున్
నస్ఖలితలై గుహాంగని, యస్ఖలితబ్రహ్మచారి ◆ కార్గుకు పుత్రుల్.

సమస్య:—భూమీశా నరులకాళ్లు భోజన మయ్యెన్.

క. సీమలకాళ్లేలావున, సామజములకాళ్లుచాల ◆ సన్నం బయ్యెన్
భామలకాళ్లేమల్కన, భూమీశా నరులకాళ్లు ◆ భోజన మయ్యెన్.

సమస్య:—మాసానకు మూఁడుకాళ్లు మానవనాథా.

క. ఏసీమ వెదకి చూచిన, నేసానకు నైన గాళ్లు ◆ యెక్కువ గలవా
మీసాన కన్ని కాళ్లో, మాసానకు మూఁడు కాళ్లు ◆ మానవనాథా.

చమత్కారచాటుపద్యములు

సమస్య:—వత్సాపన విడెము సేయ మనసాయెం గదే

క. కొత్తన్నము ఘృతసూపము, బజ్జె పెరుగు నూరుగాయ◆పచ్చడితోనే
జొత్తున భుజియింపంగా, వ[illegible]పన విడెము సేయ ◆ మనసాయెం గదే.

సమస్య — కామిగాఁడు మోక్షకామి గాఁడు.

సీ. విప్రుణత్వమున రాజ◆ వలయు[illegible], నేలనేలెడువాఁడు ◆ [illegible] గాని
సంగీతసాహిత్య◆[illegible] నల నెఱుఁగక, కృతిఁ జెప్పువాఁడు దు◆[illegible]తుఁడు గాని
కుశలుఁడై యుండె ◆కోటిక[illegible], [illegible] దు◆[illegible]ఁడు గాని
మాఘసి[illegible]పాది◆[illegible], [illegible] వాఁడు ◆ [illegible] గాని

ఆ. అతిద[illegible] ◆[illegible], [illegible] ◆ [illegible]
[illegible]ఁ గాంచకున్న ◆ [illegible], [illegible]గాఁడు, కామిగాఁడు [illegible] ◆ కామిగాఁడు

సమ[illegible] —అంది[illegible] కంద[illegible] అంత కే.

ఉ. [illegible] ◆ [illegible] కాలుని [illegible]
[illegible] ◆[illegible] [illegible]లన్
[illegible] ◆ [illegible] నింగలో
[illegible] ◆ [illegible] అంద [illegible].

సమస్య —[illegible]! [illegible]! [illegible]! [illegible]! [illegible]! భూతపిల్లివో.

ఉ. [illegible] ◆[illegible]
[illegible] ◆[illegible]
పెక్కు [illegible] ◆[illegible] వేషి [illegible]
[illegible]వా! [illegible]! [illegible] ◆ [illegible]! [illegible]వా! భూతపిల్లివో.

సమస్య — [illegible]

గీ. [illegible] ◆[illegible], [illegible] ◆ [illegible]గాంచి
[illegible] ◆ [illegible] బూలదండ [illegible]◆కొత్తకుండ.

సమస్య —[illegible] (పొడ్డు)

సీ. [illegible] ◆[illegible] ◆[illegible]
[illegible] ◆ [illegible] ◆[illegible]
[illegible] ◆[illegible]గాడ్పులు మి[illegible]◆జంగురనఁగ
దొంతి బ్రహ్మ[illegible] ◆ [illegible] కొ[illegible] మాల ◆[illegible]

గీ. [illegible] ◆ [illegible], [illegible] ◆ [illegible]
నడ్డపడి వచ్చి గజరాజ◆నొద్ద వ్రాలె, వార్త[illegible] ప్రభుఁడు నా◆రాయణుండు.

లోకనీతులు

ఉ. [illegible] చేత దేవతలు మన్ననఁ జేసి వరంబు లిచ్చెదర్
[illegible] భూపతులు మన్ననఁ జేసి పురంబు లిచ్చెదర్
[illegible]టలచేతఁ గామినులు మన్ననఁ జేసి మనంబు లిచ్చెదర్
[illegible] నేగకున్న నవమానము నష్టము [illegible]

• సమర్థునితోడ నిగ్రహము ♦ బాంధవ వర్గముతో వివాదమున్
గుణహితులతో [illegible] ♦ [illegible] నవ్వులున్ [illegible]
బలవంతులతోడ [illegible] ♦ స్వామితోడ [illegible]
తెలియ [illegible] ♦ [illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]

చమత్కారచాటుపద్యములు

ఉ. ఒల్లు భుజంగమైనఁ దన • యిష్టుఁడు వైరికి నగ్ర మిచ్చెఁ [illegible]
[illegible] నిజంబు [illegible] • [illegible] భూపతి [illegible]
[illegible] పెటిసను • [illegible]
[illegible] • [illegible]

క. [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

ఉ. [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

మ. [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

చ. [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

మ. అధి[illegible] • [illegible]
[illegible] మాటలు [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

చ. [illegible] • [illegible]
జలములు లేని [illegible] • [illegible]
బలువు [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

ఉ. [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

సీ. కాఁజేయుపనులను ♦ తానుజేయకమఱి,యొకనిపైనుంచి తా ♦ నోపలువాఁడు
గ్రామాంతరంబేఁగు ♦ కాలమందు ధనంబు, తనయొద్దనుంచకఁ ♦ జనెడువాఁడు
అలిని పుట్టింటి ♦ కంపించి చిరకాల,ముంచి తిసుకురాక ♦ యుండువాఁడు
అతురాలికి నాస ♦ మత్యంతముగ లొంగి, చెప్పినపనులెల్లఁ ♦ జేయువాఁడు
గీ. గుడ్డిగవ్వకు మారడు ♦ గొప్పవాఁడు, గణన సేయరు గావున ♦ ఘనము లేదు
సద్గుణస్తోమ భూషిత ♦ సార్వభౌమ, రాజశేఖరజగదీశ ♦ రమ్యచరిత.
చ. ఫలితతరుల్ ద్విజాతులకు ♦ పక్షి నొసంగుటయున్ గతోదక
స్థలములఁ బాంథలోకము పి ♦ పాసితులైన సరస్సులాకముల్
నిలుపుట యున్ మహాత్ములకు ♦ నెంజిలి పోవుటయున్ దలంప నీ
యలఘుసుకర్మపంక్తు లి ♦ దివ్యసుమార్గసుఖైక హేతువుల్.
సీ. భూసుర దర్శనంబు ♦ భూమీసురుల పాలు, రాజసనము మంత్రి ♦ గములపాలు
వైశ్యులధనము గీ ♦ వాణసౌఖ్యముపాలు, శూద్రులఫల ముర్వి ♦ కారిపాలు
మద్యపాయులసొమ్ము ♦ ముచ్చిరిండికలపాలు, జారుల ధనము తే ♦ లారిపాలు
గురువుల ద్రవ్యంబు ♦ గాలిజరులపాలు. సంపాదసొమ్ము వే ♦ శ్యలపాలు
గీ. వ్యాధిజనసొమ్ము వైద్యుల ♦ వెజ్జపాలు, లుబ్ధునిధనంబు దలిమిదం ♦ డుగులపాలు
మానసము గోడమొకటి ♦ పటిగాలు, కొమరగపురిపాలశ్రీవేణు ♦ గోపబాల.
సీ. కష్టార్జితంబును బోలు ♦ నమ్మని చేతిలో, గొడ్డుగొడ్డును దెచ్చి ♦ కట్టుట యును
తెల్లతైలము పేసి ♦ దినసుగా నెన గిచ్చి, వచించి చూచి వి ♦ క్రయించుట యును
వైరుదినములను ♦ బాగుసేయక కొన్ని, చిలుచెట్లగాడను ♦ జేర్చుటయును
దొంగతూనికె కటి ♦ తోడగా బూడిదె. నాముచిమ్ముకఁ గల్ప ♦ నమ్ముటయును
గీ. చింతపండున జలముల ♦ జిల్కరించి, వల్లమందున గూటిమై ♦ నంబు గూర్చి
యమ్ముగుండుట లెన్నధ ♦ నమ్ము కొలికె, పల్కటధనమది లేకున్న ♦ సుకము సున్న.
సీ. నైరికంబును దెచ్చి ♦ కలబందతో నూరి, మకరధ్వజంబని ♦ మాయజేసి
యినపచటిమ్రి దెచ్చి ♦ యొక కాలుపు గాల్చి, కాంతంబటంచు నే ♦ కాంత మూడి
రంగు గల్పించి ఘం ♦ రసింధోమార్గ,మునజూపి యభ్రిక ♦ మనుచు బొంకి
పాత్రిజిల్ల పంకులే ♦ పసుతోడను నూరి, ఖడ్గలోహంబని ♦ కన్నుగప్పి
గీ. అందఁగాగుట్టి సీసాల ♦ మందు పెట్టి, మందు లమ్ముచు జీవింత్రు ♦ కొండ జీలను
సొమ్ములైన ధనముగ ♦ డించుచుండ్రు, పల్కటకనమది లేదున్న ♦ సుకము సున్న.
సీ. తండ్రీసంపాదించి ♦ దాచియుంచినడబ్బు, తనచేతి కబ్బి నా ♦ దత్తణంబ
జాదలందు పందెంబు ♦ మట్టులు శిగరెట్లు, పెసరట్లు వడలు కా ♦ ఫీలు టీలు

చమత్కారచాటుపద్యములు

తొండికిన్ ముండకున్ ◆ మిండగాండ్రకు కల్ల, దండుగలకు కల్ల ◆ పండుగలకు
రొట్టెలకును నీటి ◆ తొట్టెలకును తోలు, పెట్టెలకును రంగు ◆ బట్టలకును
గీ. సెలవు గావించి ప్రాపి గు ◆ శరముతోడ, నేసి యాంగ్లేయభాషావి◆హీనుఁడైన
భిక్షుకుఁ గల్గునే భుక్తి ◆ ముక్తులకటు, ప్రకటనపు మది లేకున్న ◆ సుకము సున్న
సీ. ఏనాఁడు నెఱుఁగని◆ యీనాటి కిటులగ్గె, ప్లీడర్ల వాదముల్ ◆ వెయ్యిలగుచు
నేనాఁడు నెఱుఁగని◆ యీనాటికిటులగ్గె, కోరుటు తీరుపుల్ ◆ కొల్లలగుచు
నేనాఁడు నెఱుఁగని◆ యీనాటికిటులగ్గె, కూటసాక్ష్యంబులు◆ కొల్లలగుచు
నేనాఁడు నెఱుఁగని◆ యీనాటికిటులగ్గె, ఋద్ధుకిరస్తు మస్త్ ◆ ఎక్కువగుచు
గీ. చట్టములు కోడ్లు మఱియు ◆ సర్క్యులరులు, పోస్టుకార్డులు బంగీలు◆ పుస్తకములు
మందు పేపర్లు దాని ధన◆ మొసఁగుటకునె, ప్రకటనపు మది లేకున్న◆ సుకము సున్న
సీ. వెలయాలి సౌఖ్యంబు ◆ ... యనుగాని, విటనాడు పుత్రుఁడో◆ ... లేఁడు
... ముండ పెండ్లి◆ వెలయిందునను గాని, పుత్రుని జేసి సా◆త్వించి దేవుఁడు
... కర్మంబు సేయు వి◆తతులకు శోధించుఁ గాని చెడివాఁ డో◆ కండు లేడు
పరకాంతలను బాడఁ◆ బాతి ... బను గాని, యది మాను వాఁడొక్కఁ◆ డైన లేడు
గీ. యిట్లు పైపై నుదోక్ర◆ లెల్ల మెప్పునట్లు బలు, మంగళము గాని◆ యగసిచూడఁ
బట్టువలతోడఁ బడిసెడి యిట్టివాఁడు లేమి చూడగాకఁడైన నిక్కంబు◆ బోటివినుము.
ఉ. ... నాంగ్లసను ◆ ... ని దాత్రిగుణోతు నె
వ్వారును కీర్తి కాంపడు◆ వారలు ... జీవ్వాదు తె
ద్వారము గార్యముండినను ◆ దాముచు ... నిక్కమీ
తీరు ... లేవలె నే యపీర్తి ...
సీ. ... పా ◆ చెప్పిచెప్పనియటు, తన ... మజూవంత◆ పనరదయు
కాఫీసులో సా ... ని◆ గడా ... నుగాఁ జేసి, యుదిరివాదము సేలఁ◆ జరవలయు
తలలో ... ను◆ దాఁగూడ ... నదిగారిదయఁ జాల◆ నందవలయు
కేసు గెల్చి యుచిఁ◆ గేకలు వేయుచుఁ, బహుమానములు వే◆బడయవలయు
గీ. నోడిపోయిన ... ◆ ... యాప్పీలునకు◆ వేగ నంప వలయు
జడ్జి మాషింప భూ ... చే◆ ... ను వార్డ్రిలనమ్మించి◆ యనుపవలయు.
సీ. ప్రియముతో నిజమాత◆ పిత్రుభక్తి మొనరించు, ధర్మాత్ములకు వేరె◆ దైవమేల
మమతమై సద్భూమి◆ సేమములందు దయగల్గు, ధన్యులకును వేరె◆ తపము లేల
సరసకత్కవి కావ్య◆ ... విినోదించు, పతిపుణ్యులకు వేరె◆ యమృత మేల
సతతంబు సత్యభా◆షానిష్ఠపదలని, కృతకృత్యులకు వేరె◆ క్రతువులేల

క. ప్రాణపదమైన లలితాంగి ♦ బాయఁజేసి, పురుషులను వేసె దేవేంద్ర ♦ పుర వనముల
రామచౌహత్తమల ధ♦ర్మావతారా! కుండభూపాలునరసింహా ♦ మండలేంద్ర.
సీ. రాఘవా యేటేట ♦ రామకేళిలలో సత్తు, మాపీట పేకాట ♦ మాన్పలేవె
శ్రీరంగనాథునిఁ ♦ సేవింతు నేహాస్త్రు, మాపురివ్యభిచార ♦ మాపలేవె
సోమశేఖర నిన్ను ♦ నామనంబునఁ గొల్తు, మధుపాన మిచ్చోట ♦ మాన్పలేవె
వేంకటరమణుఁడ ♦ వేడెద నిప్పుడు దుర్వ్యసనంబు తీయుమాగ ♦ నాపలేవె
గీ. యనుచు దేవతల్ దైవాల ♦ నాశ్రయించి, వేడికొని ఫలముగనక ♦ విసుగు గలిగె
గానబుధులార లోకవి♦జ్ఞానులార, పొగడఁబోలరె యీదురా♦చారములను.
సీ. బాల్యవివాహముల్ ♦ పనికిరావని తెల్పి, పెండ్లాడు మూఁడేండ్ల♦పిల్ల నొకఁడు
మాని పెండ్లిఁబుల ♦ సభలలో దూషించి, కన్యలకు మొగుఁడౌ ♦ మనుఁడొకండు
విధవల పెండ్లిండ్ల ♦ వేనోట్ల బోధించి, తాఁ యుంటియాటను ♦ దలఁపఁడొకఁడు
వృద్ధవివాహముల్ ♦ వృద్ధికావనిపోరి, ముసలిదేండ్లప్పుడు పెండ్లా♦డు నొకఁడు
గీ. కటకటా వీరు సంఘసం♦స్కర్తలైరి, యేమి చేసితి నింక దు♦స్థితిని బాయఁ
గాన బుధులార లోకవి♦జ్ఞానులార, పొగడఁబోలరె యీదురా♦చారములను.
సీ. తాగి నీచుల వెంట♦దాఁగి యూగుచు బోవ, పరులు నవ్వుదురంచు♦నెఱుఁగరయ్యా
శైలుస్టేషనుల రాత్రి ♦ మెండ్లు పదివిసమీ, విలువ తగ్గు నటంచు ♦ దలఁపరయ్యా
పేకాటలకు నగల్ ♦ తాకట్టు పెట్టిన, నిల్లాలు దిట్టునం♦చెఱుఁగరయ్యా
పరకాంతలకు మీరు ♦ పసను దెల్పిన నస్వంతి, కాంతమా టేమి కా ♦ నెంతురయ్యా
గీ. పిన్నలకు బుద్ధి జెప్పక ♦ పెద్ద పెద్ద, పదవులందున్న మీరలే ♦ పరువు విడిచి
నడచుచుండిన దేశంబు ♦ చెడిపటయ్యా, ఆపుదరయ్యా వేగదు♦ర్వ్యసనములను.
సీ. స్వర్గమూ నరకమూ ♦ సంకటంబులు కాని, సానిపాపలపొత్తు ♦ మానరయ్యా
శుచితరంబౌ లేక ♦ శుభకరంబౌ గాదు, మాంసభక్షణమింక ♦ మానరయ్యా
ఆరోగ్య మిచ్చునా ♦ యపస్మారమ్ము గాని, వైను బ్రాందీలను ♦ వదలరయ్యా
జనతీర్థమూ మాన♦భవనష్టమే♦గాని, పేకాట లింకఁ గట్టి♦పెట్టరయ్యా
గీ. జ్ఞానవంతులై కానిపోకడలఁ బోవఁ, (?) బరుల నిందింపఁగా నేమి ♦ ఫలము గలదు
గాన బుధులార లోకవి♦జ్ఞానులార, పొగడఁబోలరె యీదురా♦చారములను.

నాలుగుభాషలనిఘంటువు

ఇందు సుమారు (5000) అయిదు వేలతెలుగు మాటలకారా దిగా వ్రాసి వానికి క్రమముగా హిందుస్తాని, ఇంగ్లీషు, అరవము, పదములుచేర్చబడినవి; ఏపదముకావలసినను వెంటనే గ్రహింపవచ్చును. ఇదివరలో నిట్టిగ్రంధము వెలువడియుండలేదు. ఇదిచదివినచో గురువసహాయ్యమక్కరలేకుండ పై భాషలు బాగాలాడు శక్తి కలుగును వెల 8అణాలుమాత్రమేగాని 800 రూపాయలు యిచ్చినసహాయము దొరకంగలదని నిరాఘాటముగఁజెప్పవచ్చును.

వేశ్యాసహవాసఫలితము

(పద్యకావ్యము) ఇదిబొంగులూరునందు జరిగినకథ. ఒకలుబ్ధునకెంత లాభ్యమున నమితవిత్తముఁ గూడఁబెట్టుటయు నాతనికుమారుఁడు వేశ్యాలోలుఁడై తద్విత్తమంతయు వేశ్యకర్పించి తుదకు దారిచేవెతలఁగబడి యుడవుల పాలై పోవుటయు, మిక్కిలి సక్రమముగా వ్రాయబడిన లుబ్ధవర్ణనము, వేశ్యామాతృ వర్ణనము జనులకు నవ్వుపుట్టకమానదు. ఇంకలి నీతిశృంగార పద్యములు చదివి తీరవలయును, వెల 0-1-0

ఈదిగువ షాపులలో మాపుస్తకములు దొరకును.

1 నాళం రామలింగయ్యగారి షాపు కాకినాడ

2 కక్కిరాల సోమన్నగారి షాపు తుని

దాసరి లక్ష్మణస్వామి.

హెడ్డాఫీసు

పిఠాపురం

ఆర్ట్సు పవర్ ప్రింటింగు వర్క్సు సూర్యారావుపేట, కాకినాడ

10 రూపాయలకు మించిన ఫలితము

మి. మిత్రులును, పండితులును, విమర్శకులును, సకలశాస్త్రపారంగతులు ప్రశంసించినదియు, భాగవతోత్తములు కొనియాడినదియునగు, స్త్రీలస్వభావాదులను రాజ్ఞినీ, చిత్తినీ, హస్తినీ, శంఖినీ, యున్నగు స్త్రీజాతులలక్షణములును, స్త్రీలనువశపర చుకొనుట, శయనపద్ధతి, సంభోగపద్ధతి, ఆచారపద్ధతి, సాముద్రికశాస్త్రపద్ధతి, యున్నగు వేలకొలది విషయములు తెలిసికొనగోరువారలు, వివాహస్త్రీలకు పతిభక్తి, భర్తృసేవ, పతి, వ్రతాధర్మములు, శిశుపోషణము, స్త్రీవిద్య మొదలగునవి కావలయునని కోరువారలు, మీబిడ్డలకు బాల్యమునుండియే పరిపూర్ణసౌఖ్యము లన్నియును దెలిసి తెలివిగలవారినిగా జేయనెంచువారలు **శ్రీ పిఠాపుర మహారాజ** పరిపోషితులగు **దాసరి లక్ష్మణకవిగారిచే** 14 సంవత్సరములనుండి మహాశ్రమ కోర్చి సమకూర్చబడిన

వర్ణనరత్నాకరము

అను మహాగ్రంథమును

కొని తప్పక చదివి జన్మసాఫల్యము జేసికొనుడు.

ఇందు నన్నయభట్టు మొదలు, నేటి వీరేశలింగము పంతులుగారివఱకు గల కవిరాజుల పరిభాషణముల [illegible] పద్యములు [illegible], [illegible] వైరాగ్యాది సంకీర్తనములయందును [illegible] పద్యరత్నములును [illegible], [illegible], బాధకవిత్వములు, [illegible], వేలకొలది యేర్పరచబడినవి. [illegible] దీని గుఱించి [illegible] చెప్పుటెట్లు [illegible] పండితాగ్రేసరులెల్లరును [illegible] 1000 రూపాయల [illegible] ప్రకటనములో [illegible] పరిభాషము [illegible]. కావున దీనిని కొనినవారలెల్లరును పదిరూపాయలకుమించిన ఫలితము బొందగలరు. దీనినిగుఱించి [illegible] ప్రతిమానవునిచేతను, ప్రతి పుస్తకభాండాగారమునందు, [illegible] కాదనియు, దీని వెల [illegible] కాదనియు, [illegible] దీనినికన్నుల [illegible] కొనవలెననియు, ధైర్యముగా ప్రకటించుచున్నాము.

1, 2, భాగములు 600 పుటలు ప్రకటింపబడినవి. వెల రు 3-4-0 మాత్రమే

3, 4, భాగములు 600 పుటలు ముద్రింపబడుచున్నవి. వెల రు 3-4-0 మాత్రమే

ప్రస్తుతము 1, 2 భాగములు కొనినవారికి 3, 4 భాగములు 2 రూపాయలకే పంపబడును పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

చిరునామా: దాసరి లక్ష్మణస్వామి,

వర్ణనరత్నాకరకార్యస్థానము మేనేజరు. పిఠాపురం, (గోదావరిజిల్లా.